

สรุปผลการวิจัยเบื้องต้น (กลุ่มตัวอย่าง 150 เรื่อง)

1. สัดส่วนการนำเสนอรายการละครเปรียบเทียบกับรายการข่าวและรายการอื่น ๆ

ในการออกอากาศรายการโทรทัศน์ 1 วัน (1440 นาที) พบว่ามีสัดส่วนรายการข่าว ละครและอื่นๆ (วาไรตี้ เกมโชว์ ทอล์คโชว์ สารคดี ปกิณกะบันเทิง) แยกตามสถานีดังนี้

	ช่อง3	ช่อง5	ช่อง7	ช่อง9
ละคร	27.8%	3.8%	38.2%	2%
ข่าว	26.4%	25.4%	20.8%	11.4%
อื่น ๆ	45.8%	70.8%	41%	86.6%
รวม	100%	100%	100%	100%

*ศึกษาจากข้อมูลผังรายการโทรทัศน์เดือนมิถุนายน 2550 เฉพาะวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ในวันเสาร์ อาทิตย์จะมีรายการละครเพิ่มมากขึ้น โดยพบในลักษณะซีทคอม และภาพยนตร์ต่างประเทศ (ญี่ปุ่น เกาหลี อเมริกา)

2. รูปแบบการดำเนินเรื่องและการนำเสนอเนื้อหา

รูปแบบการดำเนินเรื่องและการนำเสนอเนื้อหา	สัดส่วน
1. ย้อนยุค ข้ามภพ	3.3%
2. รักโรแมนติก	14.7%
3. รักเชือดเฉือน	23.3%
4. สืบสวนสอบสวนหาเงื่อนงำ	2%
5. ผจญภัย	2%
6. เพลง / ดนตรี / กีฬา	6%
7. ชีวิต ต่อสู้ชีวิต	34%
8. ตลก เบาสมอง	2%
9. บู้แอ็คชั่น	2%
10. การสืบหาทายาท	2.7%
11. การแก้แค้น	8%
รวม	100%

3.บุคลิกตัวละคร

• บุคลิกของพระเอก

แง่บวก คือ มีความใจเย็น สุขุมรอบคอบ มีความเป็นสุภาพบุรุษ รักความยุติธรรม ตรงไปตรงมา มีเหตุผล ทำงานเก่งขยัน รักเดียวใจเดียว โรแมนติก รักครอบครัว มั่นใจมุ่งมั่น สุภาพ เรียบร้อย มองโลกในแง่ดี สนุกสนาน เสียสละ กตัญญู รักบ้านเกิด มีอุดมการณ์ ตัดดิน สมณะ

แง่ลบ คือ อารมณ์ร้อน เจ้าคิดเจ้าแค้น ป้าเถื่อน ตูถูกคน ปากร้าย หูเบา เชื่อคนง่าย เป็นหนุ่มเจ้าสำราญเข้าซู้ แต่บางครั้งก็ซื่อเกินไป

โดยบุคลิกที่พบมากที่สุดคือ ทำงานเก่งมีความเป็นสุภาพบุรุษ รักเดียวใจเดียว มีเหตุผล ตัดดินและสมณะ

• บุคลิกของนางเอก

แง่บวก คือ เป็นผู้ดี เรียบร้อย ร่าเริง มีน้ำใจ มองโลกในแง่ดี กตัญญู ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ รักครอบครัว ตัดดิน สมณะ คล่องแคล่วปราดเปรียว พุดจาตรงไปตรงมา ขยันขันแข็ง อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ มุ่งมั่นมีความพยายาม อดทนสู้ชีวิต

แง่ลบ คือ อ่อนต่อโลกไม่ทันคน เป็นคุณหนู ทำอะไรไม่เป็น เจ้าน้ำตา คิดมากขี้น้อยใจ ประชดประชัน เชื่อคนง่าย ขี้เกรงใจเกินไป เอาแต่ใจ ปากแข็ง หยิ่งในศักดิ์ศรีเกินไป มั่นใจในตัวเองเกินไป เจ้าคิดเจ้าแค้น ไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิน

โดยบุคลิกที่พบมากที่สุดคือ ร่าเริง มีน้ำใจ มองโลกในแง่ดี พุดจาตรงไปตรงมา คล่องแคล่ว ปราดเปรียว กตัญญูซื่อสัตย์ อ่อนต่อโลก ไม่ทันคน

• บุคลิกของตัวอิจฉา(ผู้หญิง)

ฉลาด ช่างเอาใจ รู้จักใช้คำพูด เจ้าคิดเจ้าแค้น ใจร้ายโหดร้ายทารุณ ขี้อิจฉา ร้ายลึก บ้าผู้ชาย โกหกเสแสร้ง ช่างวางแผน บีบน้ำตาเก่ง มารยา เอาแต่ใจตัวเอง กรีดกรีด โวยวาย ก้าวร้าว อดดี หยิ่งยโส ตูถูกคน ชอบหาเรื่อง ไม่รู้จักให้อภัย คิดไปเอง แต่งกายยั่วยวน เซ็กซี่ สาวสังคม ฟุ่มเฟือย มั่นใจในตัวเองเกินไป เห็นแก่เงิน วาจาเฉียดเฉือน หน้าไหว้หลังหลอก เสียสติ

โดยบุคลิกที่พบมากที่สุด คือ ขี้อิจฉา แต่งกายยั่วยวน เซ็กซี่ โกหกเสแสร้ง เอาแต่ใจตัวเอง บีบน้ำตาเก่ง มารยา

• บุคลิกของตัวโกง (ผู้ชาย)

บุคลิกดี เป็นมาเฟีย เจ้าพ่อ เจ้าคิดเจ้าแค้น จิตใจโหดเหี้ยม ชอบใช้กำลัง ร้ายลึก เจ้าเล่ห์ กระล่อน ชอบหาเรื่อง เห็นแก่เงิน เห็นแก่ตัว ตัดการพนัน หักหลังเพื่อน ชิงดีชิงเด่น เจ้าชู้ เสือผู้หญิง จมอยู่ในความรักอย่างหัวปักหัวปำ ไม่เอาการเอางาน โอ้อวด ขี้เบ่ง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ลุกแหง

โดยบุคลิกที่พบมากที่สุดคือ เห็นแก่เงิน เห็นแก่ตัว เจ้าเล่ห์ จิตใจโหดเหี้ยม เป็นมาเฟีย หรือเจ้าพ่อ ไม่เอาการเอางาน

บุคลิกตัวละคร

บุคลิกพระเอก	
ทำงานเก่ง,ขยันทำงาน	10.53 %
มีความเป็นสุภาพบุรุษ	10.5 %
รักเดียวใจเดียว	7.02 %
มีเหตุผล	5.85 %
ติดดิน,สมถะ	5.85 %
รักความยุติธรรม	4.68 %
ตรงไปตรงมา	4.68 %
โรแมนติก	4.68 %
รักครอบครัว	4.68 %
สุขภาพ,สำอาง,เรียบร้อย	4.68 %
มองโลกในแง่ดี	4.68 %
มั่นใจ,มุ่งมั่น	4.29 %
กตัญญู	4.29 %
ใจเย็น,สุขุม,รอบคอบ	3.9 %
เสียสละ	3.9 %
รักบ้านเกิด,มีอุดมการณ์	3.5 %
ตลก,สนุกสนาน,กระล่อน	2.73 %
ซื่อเกินไป	2.73 %
ดิบ,เถื่อน,กระด้าง	1.17 %
Playboy	1.17 %
รักอิสระ	0.78 %
อารมณ์ร้อน,โมโหร้าย	0.78 %
ปากร้าย	0.78 %
เจ้าคิดเจ้าแค้น	0.39 %
ดูถูกคน	0.39 %
หุบเขา,เชื่อกองง่าย	0.39 %
รวม	100 %

บุคลิกนางเอก	
ร่าเริง,มีน้ำใจ,มองโลกในแง่ดี	9.88 %
พูดจาตรงไปตรงมา	7.22 %
คล่องแคล่ว,ปราดเปรียว	6.46 %
กตัญญู,ซื่อสัตย์	5.7 %
อ่อนต่อโลก,ไม่ทันคน	4.94 %
เชื่อคนง่าย	4.94 %
รักครอบครัว	4.56 %
มุ่งมั่นมีความพยายาม	4.56 %
อดทน,สู้ชีวิต	4.56 %
คิดมาก,ขี้น้อยใจ,ประชดประชัน	4.56 %
อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ	4.18 %
เรียบร้อย	3.8 %
ติดดิน,สมถะ	3.8 %
ขยันขันแข็ง	3.8 %
เอาแต่ใจ	3.8 %
เป็นคุณหนู,ทำอะไรไม่เป็น	3.42 %
มีสัมมาคาราวะ	3.04 %
เจ้าน้ำตา	2.66 %
ปากแข็ง	2.28 %
เป็นผู้ดี	1.9 %
แก่นกระโหลก	1.9 %
หยิ่งในศักดิ์ศรีเกินไป	1.9 %
มั่นใจในตัวเองเกินไป	1.9 %
ขี้เกรงใจเกินไป	1.52 %
ไม่ยอมรับในสิ่งที่เป็	1.14 %
เจ้าคิดเจ้าแค้น	0.76 %
รวม	100 %

บุคลิกตัวละคร

บุคลิกตัวอิจฉา	
ขี้อิจฉา	8.4 %
สาวสังคม, ฟุ่มเฟือย	6.4 %
โกหก, เสแสร้ง	6 %
บีบหน้าตาเก่ง, มารยา	5.6 %
เอาแต่ใจ	5.6 %
ดูถูกคน	5.2 %
มั่นใจในตนเองเกินไป	4.8 %
รู้จักใช้คำพูด	4.4 %
ใจร้าย, โหดร้ายทารุณ	4.4 %
ช่างวางแผน	4.4 %
ฉลาด	4 %
ก้าวร้าว	4 %
ชอบหาเรื่อง	3.6 %
ร้ายลึก	3.2 %
กรี้ดกราด, โวยวาย	3.2 %
แต่งกายยั่วยวน, เซ็กซี่	3.2 %
ช่างเอาใจ	2.8 %
เจ้าคิดเจ้าแค้น	2.8 %
อวดดี, หยิ่งยโส	2.8 %
คิดไปเอง	2.8 %
เห็นแก่เงิน	2.8 %
วาจาเชือดเฉือน	2.8 %
หน้าไหว้หลังหลอก	2.4 %
บ้าผู้ชาย	2 %
ไม่รู้จักอภัย	2 %
เสียดสี	0.8 %
รวม	100 %

บุคลิกตัวโกง	
เจ้าเล่ห์, กระล่อน	16 %
จิตใจโหดเหี้ยม	11.1 %
ชอบใช้กำลัง	8.1 %
ร้ายลึก	8.1 %
เป็นมาเฟีย, เจ้าพ่อ	7.4 %
ไม่เอาการเอางาน	5.9 %
ลูกแหง	4.44 %
เจ้าคิดเจ้าแค้น	4.4 %
ซิงดีซิงเด่น	4.4 %
ชอบหาเรื่อง	3.7 %
บุคลิกดี	3 %
จมอยู่ในความรักอย่างหัวปักหัวปำ	3 %
ไม่เป็นตัวของตัวเอง	3 %
หักหลังเพื่อน	2.7 %
โอ้อวด, ขี้เป่ง	2.2 %
เห็นแก่เงิน, เห็นแก่ตัว	1.3 %
เจ้าชู้, เสือผู้หญิง	1 %
ติดการพนัน	0.7 %
รวม	100 %

4. ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม

จากวิเคราะห์เนื้อหาของละครโทรทัศน์ทั้งหมด 150 เรื่อง มีการสะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรม โดยแบ่งประเด็นเพื่อการศึกษา คือ สะท้อนภาพทางวัฒนธรรมความเชื่อ ศาสนา และประเพณีพื้นบ้าน สะท้อนภาพทางวัฒนธรรมการครองเรือน และสะท้อนภาพทางสังคม ผลการศึกษา นำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นในการนำเสนอเนื้อหา	สัดส่วน
4.1 สะท้อนภาพทางวัฒนธรรมความเชื่อ ศาสนา และประเพณีพื้นบ้าน	17.3%
4.2 สะท้อนภาพทางวัฒนธรรมการครองเรือน	20%
4.3 สะท้อนภาพทางสังคม	62.7%
รวม	100%

4.1 ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมความเชื่อ ศาสนา และประเพณีพื้นบ้านมีประเด็นที่นำเสนอและพบบ่อย ๆ คือ

- วิธีคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ เวรกรรม
- หลักคำสอนทางศาสนา เช่นความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต
- ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์มนต์ดำ พิธีกรรม การทรงเจ้าเข้าผี การบูชายันต์
- ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย วิญญาณ
- ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ สัตว์ประหลาด มนุษย์ต่างดาว
- ความเชื่อเรื่องเทวดา อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์
- เรื่องจินตนาการเหนือธรรมชาติ
- ประเพณีพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

โดยพบว่า ประเด็นที่มีการนำเสนอมากที่สุดคือความเชื่อเรื่องวิญญาณ ชีวิตหลังความตายมากที่สุดรองลงมาคือวิธีคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ เวรกรรม หลักคำสอนทางศาสนา

ประเด็นที่มีการนำเสนอในภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมความเชื่อ ศาสนา และประเพณีพื้นบ้าน	สัดส่วน
-วิธีคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ เวรกรรม	17.5%
-หลักคำสอนทางศาสนา เช่นความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต	17.5%
-ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์มนต์ดำ พิธีกรรม การทรงเจ้าเข้าผี การบูชายันต์	10.5%
-ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย วิญญาณ	19.5%
-ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ สัตว์ประหลาด มนุษย์ต่างดาว	7%
-ความเชื่อเรื่องเทวดา อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์	7%
-เรื่องจินตนาการเหนือธรรมชาติ	10.5%
-ประเพณีพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน เครื่องดนตรีพื้นบ้าน	10.5%
รวม	100%

4.2 ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมการครองเรือนมีประเด็นที่น่าสนใจและพบบ่อย ๆ คือ

- ความขัดแย้งในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ทำเลาะเบาะแว้ง
  - การใช้ชีวิตคู่ ความรักกูกักกัก การปรับความเข้าใจ
  - การนอกใจ คบชู้ เมียน้อยเมียหลวง
  - คนในครอบครัวอิจฉาริษยากัน
  - ความรักหรือความสัมพันธ์อันฉาบฉวย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ การตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม
  - อิทธิพลของคนในครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง
  - ความรัก ความเข้าใจ การสร้างสัมพันธ์อันดีของคนในครอบครัว
- โดยพบว่า ประเด็นที่มีการนำเสนอมากที่สุดการใช้ชีวิตคู่ ความรักกูกักกัก การปรับ

ความเข้าใจ

ประเด็นที่มีการนำเสนอในภาพสะท้อนวัฒนธรรมการครองเรือน	สัดส่วน
-ความขัดแย้งในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ทำเลาะเบาะแว้ง	17.2%
-การใช้ชีวิตคู่ ความรักกูกักกัก การปรับความเข้าใจ	29.7%
-การนอกใจ คบชู้ เมียน้อยเมียหลวง	11%
-คนในครอบครัวอิจฉาริษยากัน	4.7%
-ความรักหรือความสัมพันธ์อันฉาบฉวย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ การตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม	14%
-อิทธิพลของคนในครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง	9.4%
-ความรัก ความเข้าใจ การสร้างสัมพันธ์อันดีของคนในครอบครัว	14%
รวม	100%

4.3 ภาพสะท้อนทางสังคมมีประเด็นที่น่าสนใจและพบบ่อย ๆ คือ

- การต่อสู้ชีวิตของชนชั้นล่าง
- การต่อสู้เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจ ทรัพย์สินมรดก การค้า และการเมือง
- ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชนชาติต่างๆ
- ภาพสะท้อนสังคมชนบท
- บทบาททางเพศ โสเภณี การกดขี่ทางเพศ
- สิ่งผิดกฎหมาย การพนัน บุหรี่แอลกอฮอล์ สถานบันเทิง
- ความรุนแรง การใช้กำลัง สงคราม
- ความแตกต่างทางฐานะ

โดยพบว่า ประเด็นที่มีการนำเสนอมากที่สุดคือการต่อสู้ชีวิตของชนชั้นล่างและความแตกต่างทางฐานะ มากที่สุด

ประเด็นที่มีการนำเสนอในภาพสะท้อนทางสังคม	สัดส่วน
-การต่อสู้ชีวิตของชนชั้นล่าง	21%
-การต่อสู้เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจ ทรัพย์สินมรดก การค้า และการเมือง	13%
-ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชนชาติต่างๆ	8.6%
-ภาพสะท้อนสังคมชนบท	5.3%
-บทบาททางเพศ โสเภณี การกดขี่ทางเพศ	6%
-สิ่งผิดกฎหมาย การพนัน บุหรี่แอลกอฮอล์ สถานบันเทิง	11.2%
-ความรุนแรง การใช้กำลัง สงคราม	13.8%
-ความแตกต่างทางฐานะ	21.1%
รวม	100%

5.ฉากที่พบสม่าเสมอ

- พระเอกเดินชนนางเอกอย่างจังด้วยความรีบ
- สบตากันด้วยความรักและเหมือนรู้ใจกันมานาน
- แต่กลับพบว่าเค้าหรือเธอคือลูกของศัตรู
- นางเอกถูกคนร้ายจับตัวไปพระเอกเข้าไปช่วย
- มีคนปองร้ายต้องหนีเข้าป่า
- มีกิจกรรมออกค่าย เดินป่า ท่องเที่ยว ในสถานที่ที่มีแต่ป่าและน้ำตก
- บังเอิญเกิดหลงป่าด้วยกันสองคน (พระเอก นางเอก)
- ฝนตก นางเอกขาแพลง ไม่สบาย พระเอกเสียสละอุ้ม ประคอง นอนกอดเพื่อคลายความหนาว
- นางเอกเกิดตกน้ำ พระเอกต้องต้องผายปอด ปากต่อปาก
- นางเอกรู้สึกตัว เสื้อผ้าที่ใส่ไม่เหมือนเดิมคิดว่าพระเอกลวนลาม
- นางเอกตบหน้าพระเอกหรือทุบตีพระเอกด้วยความเข้าใจผิดพระเอกโกรธดึงตัวนางเอกมาจูบและลงเอยด้วยการขึ้นใจนางเอก
- เมื่อตื่นเช้ามานางเอกก็หนีไป พระเอกออกตามหา ปรับความเข้าใจกันและลงเอยกันในที่สุด
- พระเอกโดนมอมเหล้า ถูกตัวอิจฉาจัดฉากว่าพระเอกข่มขืน
- พระเอกต้องรับผิดชอบ
- พ่อแม่ของพระเอกหรือนางเอกป่วยเป็นโรคร้ายแรงที่จิตใจไม่ได้
- พระเอกหรือนางเอกต้องแต่งงานกับคนที่เหมาะสม(คนรวย)
- ตัวอิจฉาไม่มีอาชีพเป็นเรื่องเป็นราว

๒๐ ข้อความรู้เกี่ยวกับระบบเรตติ้งรายการโทรทัศน์¹

Q

1. ทำไมต้องจัดเรตติ้ง

การจัดเรตติ้งมีมานานแล้วในหลายประเทศทั่วโลก ที่เราจัดเรตติ้งรายการโทรทัศน์ไม่ได้
เลียนแบบต่างประเทศ แต่ในสภาพปัจจุบัน พบว่า เพื่อความอยู่รอดของรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตขึ้น
จำเป็นที่จะต้องทำให้รายการน่าสนใจเพื่อให้มีผู้ชมรายการมาก ส่งผลให้รายการมีโฆษณาและผู้สนับสนุนมาก
นั่นหมายความว่า รายการนั้นจะสามารถอยู่รอดในผังรายการของสถานีโทรทัศน์ได้ รายการเหล่านั้น จึงเน้น
ความบันเทิงมากกว่าสาระที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะรายการที่มีเนื้อหารุนแรงไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ภาษา
โดยเฉพาะพฤติกรรมและความรุนแรง ประกอบกับ ผลการสำรวจภาคสนามที่ระบุว่า เด็ก เยาวชนใช้เวลาในการ
ดูโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ ๓ ชั่วโมง และเพิ่มเป็น ๕ ชั่วโมงในวันเสาร์และอาทิตย์ และรายการโทรทัศน์เหล่านี้เอง
ส่งผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ให้กับผู้ชม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กในช่วงอายุ แรกเกิด ถึง ๑๓ ปี ซึ่งยังมี
วิจารณญาณน้อย ไม่สามารถแยกแยะบทบาทจริงกับบทบาทสมมติได้ ทำให้เห็นชัดเจนว่า เด็ก เยาวชนไทยกำลัง
เผชิญหน้ากับการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อโทรทัศน์มากขึ้นทุกขณะ โอกาสในการสร้าง
ความฉลาดทางปัญญา จึงถูกทำลายไปพร้อมกับการดูโทรทัศน์ ดังนั้นจึงถึงเวลาที่จะต้องมาจัดระดับความ
เหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ให้มีความชัดเจน

A

2. เรตติ้งคืออะไร ?

การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ หรือ ที่เรียกสั้น ๆ ว่า เรตติ้ง นั้น มีเป้าหมายหลักอยู่ ๒ เรื่อง นั่นคือ
หนึ่ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของผู้ปกครองในการเลือกรับรายการโทรทัศน์ให้กับบุตรหลาน สอง เพื่อใช้เป็น
เครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดรายการโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์ที่มีคุณภาพและปริมาณที่มากขึ้น
ดังนั้น เรตติ้งจึงประกอบด้วย ๒ ระบบ คือ ระบบการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุของผู้ชม ว่ารายการโทรทัศน์นั้น
เหมาะกับผู้ชมวัยใด และ ระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ เพื่อพิจารณาว่า รายการโทรทัศน์
นั้นให้การเรียนรู้ในเรื่องใด

3. เรตติ้ง กับ เซ็นเซอร์ เหมือนหรือต่างกัน

¹ โดย (๑) อาจารย์อติพิล ปรีดิประสงค์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล ผู้เรียบเรียง (๒) รศ.ดร.สายฤดี
วรกิจโกคาทร ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล ที่ปรึกษา (๓) พญ.พรรณพิมล หล่อตระกูล
ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล ที่ปรึกษา (๔) ทพ.กฤษฎา เหลืองอารีย์รัตน์ รองเลขาธิการฝ่ายการเมือง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษา
และ (๕) นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ต่างกัน การจัดเรตติ้งเป็นการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ ว่าสื่อชิ้นนั้นเหมาะกับผู้ชมวัยใด และมีประโยชน์ในด้านใด แต่การเซ็นเซอร์หมายถึง การพิจารณาว่าเนื้อหาในสื่อชิ้นนั้นสามารถเผยแพร่ได้หรือไม่ โดยพิจารณาภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องความมั่นคงของรัฐ ศีลธรรมอันดี ความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นหลัก

โดยหลัก รายการโทรทัศน์ที่สามารถเผยแพร่ได้ต้องผ่านกระบวนการเซ็นเซอร์ก่อนเพื่อพิจารณาว่าขัดต่อกฎหมายหรือไม่ แล้วจึงนำมาพิจารณาเรื่องเรตติ้งต่อว่ามีประโยชน์ด้านใดและเหมาะสมกับวัยใด และในช่วงของการเริ่มต้น อาจมีความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาเรตติ้งที่ไม่ตรงกัน ดังนั้นหากมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับประเภทรายการนั้น ๆ ก็จำเป็นที่จะต้องมีการเซ็นเซอร์เนื้อหาบางส่วนออกเพื่อให้เนื้อหารายการนั้นตรงกับประเภทของรายการ

4. +๖-๓ หมายถึงอะไร ?

ในการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์นั้น จะพิจารณาทั้งด้านคุณภาพของรายการ และการจำแนกเนื้อหารายการว่าเหมาะกับผู้ชมในวัยใด

ในส่วนของคุณภาพของรายการนั้น เป็นการชี้ว่า รายการโทรทัศน์นั้นให้ประโยชน์ด้านการเรียนรู้ หรือ สาระ ในเรื่องใดใน ๖ เรื่อง กล่าวคือ คิดเป็นระบบ รู้ในเชิงวิชาการ คุณธรรม-จริยธรรม ทักษะในการใช้ชีวิต แดกต่าง-หลากหลาย และ ครอบครัว-สังคม ซึ่งเป็นเนื้อหาด้านสร้างสรรค์ที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนามนุษย์ เราจึงเรียกรายการพิจารณานี้ว่า +๖

ในส่วนของรายการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ เป็นการชี้ว่ารายการโทรทัศน์นั้นเหมาะสำหรับผู้ชมในวัยใด โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาอยู่ ๓ ด้าน กล่าวคือ ด้านเพศ ด้านภาษา ด้านพฤติกรรม-ความรุนแรง (ทั้งต่อตนเอง บุคคล สิ่งของ) โดยพิจารณาจาก ภาพ เนื้อหา มุมกล้อง วิธีการถ่ายทำ เสียง ซึ่งผู้ชมในแต่ละวัยมีวิจารณญาณในการแยกแยะเนื้อหาได้ต่างกัน เด็กจะมีวิจารณญาณน้อยกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้น เนื้อหาทั้งสามด้านจะเป็นตัวแบ่งระดับความเหมาะสมให้กับผู้ชมในแต่ละวัย เราจึงเรียกกลุ่มนี้ว่า -๓

5. ป หมายถึง ?

- รายการประเภท ป หมายถึงรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ปฐมวัย (วัยอนุบาล) โดยจากการศึกษาวิจัยของสมาคมกุมารแพทย์และ นักวิชาการด้านพัฒนาการเด็กหลายประเทศทั่วโลกได้เสนอแนะตรงกันว่า เด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปีไม่ควรดูโทรทัศน์ เพราะจะมีผลลบต่อการพัฒนาด้านสมองของเด็ก ดังนั้น รายการประเภท ป จึงเป็นรายการสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๕ ปี โดยเนื้อหารายการเป็นสาระบันเทิงที่ส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการด้านพุทธิปัญญา ความรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เข้าใจความแตกต่างของสรรพสิ่ง เรียนรู้ในด้านทักษะที่จำเป็นต่อพัฒนาการของวัย และ การปลูกฝังความรักของคนในครอบครัว
- รายการประเภท ป ไม่อนุญาตให้มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ภาษา พฤติกรรม รวมทั้งความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือ สิ่งของก็ตาม เพราะในวัยนี้สามารถรับรู้ เรียนรู้ ซึมซับ ลอกเลียนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว

6. ด หมายถึง ?

- รายการประเภท ด หมายถึงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก อายุตั้งแต่ ๖ ปี ถึง ๑๒ ปี โดยเนื้อหารายการนั้นเป็นแบบสาระบันเทิงที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านพหุปัญญา ความรู้ในเชิงวิชาการตามพัฒนาการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เข้าใจความแตกต่างของสรรพสิ่งและสามารถอยู่อย่างสมานฉันท์ได้ ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านทักษะที่จำเป็นต่อดำรงชีวิตที่เหมาะสม และการเรียนรู้ความสำคัญของสถาบันครอบครัวรวมทั้งการรู้จักบทบาทของตนต่อครอบครัว
- รายการประเภท ด ไม่อนุญาตให้มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ภาษา พฤติกรรมรวมทั้งความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือ สิ่งของก็ตาม เพราะในวัยนี้สามารถรับรู้ เรียนรู้ ซึมซับ ลอกเลียนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว

7. ท หมายถึง ?

- รายการประเภท ท หมายถึงรายการโทรทัศน์สำหรับผู้ชมทุกวัย อายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไป โดยเนื้อหารายการนั้นเน้นสาระบันเทิงที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดในเชิงระบบ มีเหตุมีผล ความรู้ในเชิงวิชาการแบบเชื่อมโยงบูรณาการ ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เข้าใจความแตกต่างของสรรพสิ่งสามารถอยู่อย่างสมานฉันท์ได้และสามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างได้ ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านทักษะที่จำเป็นต่อดำรงชีวิตที่เหมาะสม และการเรียนรู้ความสำคัญของสถาบันครอบครัวรวมทั้งการรู้จักบทบาทของตนต่อครอบครัว
- รายการประเภท ท ไม่อนุญาตให้มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ภาษา พฤติกรรมรวมทั้งความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือ สิ่งของก็ตาม เพราะในวัยนี้สามารถรับรู้ เรียนรู้ ซึมซับ ลอกเลียนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว

8. น หมายถึง ?

- รายการประเภท น หมายถึงรายการโทรทัศน์สำหรับผู้ชมอายุระหว่าง ๑๓ ปี ถึง ๑๘ ปี จำเป็นที่จะต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ หรือ ผู้ปกครอง โดยเนื้อหาหรายการนั้นเป็นสาระบันเทิงที่ควรมีเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับผู้ชมในวัย ๑๓ - ๑๘ ปีในทั้ง ๖ ด้าน
- แต่เนื่องจากรายการประเภท น นั้นอาจมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ทั้งเรื่องเพศ ภาษา พฤติกรรมรวมทั้งความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือ สิ่งของในระดับน้อยถึงปานกลาง ทั้งในเรื่องระดับความรุนแรง และ ความถี่ (ซึ่งนับจากภาพหรือเนื้อหาที่ปรากฏต่อฉากหรือตอน) ในกรณีที่เป็นการแสดงถึงผลจากการกระทำที่ไม่ดี ต้องมีนาหนักของการนำเสนอที่ได้สัดส่วน และเหตุผลผลของการกระทำต้องไม่ทิ้งระยะห่างจนเกินไป

9. ฉ หมายถึง?

- รายการประเภท จ หมายถึงรายการโทรทัศน์เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น (อายุมากกว่า ๑๘ ปี) โดยเนื้อหา รายการนั้นเป็นสาระบันเทิงที่ควรมีเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับผู้ชมในวัยผู้ใหญ่ใน ทั้ง ๖ ด้าน โดยประเด็นหลักของรายการเป็นการนำเสนอถึงการสร้างความเข้าใจและการสร้างคุณค่า ในเรื่องต่างๆ ทั้ง ๖ เรื่อง รวมไปถึง การแสดงให้เห็นแนวทางของการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม
- แต่เนื่องจากรายการประเภท จ นั้นอาจมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ทั้งเรื่องเพศ ภาษา พฤติกรรมรวมทั้ง ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือ สิ่งของในระดับมาก ทั้งในเรื่องระดับ ความรุนแรง และ ความถี่ (ซึ่งนับจากภาพหรือเนื้อหาที่ปรากฏต่อฉากหรือตอน)

10. ทำไมต้องกำหนดช่วงเวลาให้กับ รายการประเภท น และ จ

- ความสำคัญของการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ก็คือ เป็นเครื่องมือในการ ปกป้องคุ้มครองเด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นแนวคิดสากลทั่วโลก เพื่อไม่ให้เขาเหล่านั้น บริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยของตน และในรายการโทรทัศน์บางประเภทเด็ก เยาวชน จำเป็นที่จะต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง ผู้ใหญ่เกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการนำเสนอ มุม กล้อง วิธีการถ่ายทำ รวมทั้งบทบาทจริงหรือบทบาทสมมุติของตัวละครในรายการโทรทัศน์ ซึ่งจะต้องอาศัยพิจารณาในการรับชม
- ดังนั้น รายการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน จึงต้องอยู่ในช่วงเวลาที่สอดคล้องกับพฤติกรรม การดูโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน อีกทั้ง รายการที่เยาวชนจะต้องได้รับคำแนะนำจาก ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ในการชมรายการโทรทัศน์ ก็ต้องเป็นเวลาที่ผู้ใหญ่ หรือผู้ปกครอง สามารถนั่งดูโทรทัศน์และให้คำแนะนำได้ด้วย จึงเป็นที่มาของการกำหนดช่วงเวลาของการ นำเสนอรายการโทรทัศน์ในแต่ละประเภท
- จากการศึกษาการจำแนกเนื้อหารายการตามช่วงอายุของผู้ชมจากประเทศต่างๆ ใน ๕ ทวีป กว่า ๑๖ ประเทศ พบว่า ในทางสากลนั้น รายการประเภท น และ จ จะมีการกำหนด ช่วงเวลาของการออกอากาศอย่างชัดเจนและแน่นอนเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในระบบ สากลเรียกว่า watershed times
- ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ และ ไอร์แลนด์ หน่วยงานของรัฐที่เรียกว่า Ofcom ได้กำหนดเวลามาตรฐานของรายการโทรทัศน์เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ไว้ใน Ofcom Broadcasting Code โดยรายการที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ไม่สามารถออกอากาศได้ก่อนเวลา ๒๑.๐๐ น.
- เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา หน่วยงานของสภาที่เกี่ยวกับการสื่อสารหรือ Federal Communications Commission (FCC) กำหนดช่วงเวลาให้กับ รายการโทรทัศน์สำหรับที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี (TV-14) สามารถ ออกอากาศได้หลัง ๒๑.๐๐ น. ในขณะที่รายการสำหรับผู้ใหญ่ไม่สามารถออกอากาศได้ก่อน เวลา ๒๒.๐๐ น.

- หรือในกรณีของประเทศออสเตรเลีย องค์กรด้านการสื่อสารและสื่อ (Australian Communications and Media Authority) ได้กำหนดช่วงเวลาคุ้มครองเด็กผ่านทางแนวปฏิบัติสำหรับอุตสาหกรรมโทรทัศน์ (Commercial Television Industry Code of Practice) โดยได้กำหนดให้รายการประเภทต้องแนะนำให้กับผู้ชมอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี สามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลา ๙.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น. และ ๑๙.๐๐ น. - ๐๕.๐๐ น. ในวันธรรมดา ส่วนในวันหยุด สามารถออกอากาศได้เฉพาะเวลา ๑๐.๐๐ น.-๑๗.๐๐ น. เท่านั้น และหากเป็นรายการสำหรับผู้ใหญ่ ไม่สามารถออกอากาศได้ก่อนเวลา ๒๑.๓๐ น.
- ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เพื่อตอบสนองต่อการใช้เรตติ้งเป็นเครื่องมือในการเลือกรับสื่อให้กับบุตรหลาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดช่วงเวลาของรายการประเภท น และ ฉ ไว้แน่นอน โดย รายการประเภท น เป็นรายการที่สามารถออกอากาศในช่วงเวลา ๙.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น. และ ๒๐.๐๐ น. - ๐๕.๐๐ น. สำหรับรายการประเภท ฉ เป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ อายุมากกว่า ๑๘ ปี สามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลา ๒๒.๐๐ น. - ๐๕.๐๐ น.

11. การแสดงสัญลักษณ์หน้าจอโทรทัศน์ แต่ละประเภทปะทะกันหรือไม่

- การแสดงสัญลักษณ์สำหรับรายการแต่ละประเภทหน้าจอโทรทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผู้ชมรู้ว่าตนเองกำลังรับชมรายการประเภทใด ซึ่งการแสดงสัญลักษณ์ของรายการแต่ละประเภทนั้นจะมีการกำหนดระยะเวลาต่างกัน
- ยกตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดาที่กำหนดให้มีการแสดงสัญลักษณ์ในตอนต้นรายการหลังจากโฆษณา หรือในกรณีของประเทศแอฟริกาใต้ที่กำหนดให้รายการประเภทแนะนำนั้นต้องแสดงสัญลักษณ์เป็นเวลากว่า ๕ นาที และเพิ่มเป็นตลอดรายการในรายการสำหรับผู้ใหญ่
- โดยจะต้องแสดงสัญลักษณ์รายการแต่ละประเภทก่อนเสนอรายการในทุกระดับ โดยมีเสียงอธิบายสัญลักษณ์ใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ วินาที ในตอนต้นรายการ และ ในทุกครั้งที่เข้ารายการหลังจากช่วงโฆษณา
- ส่วนตำแหน่งของการแสดงสัญลักษณ์ระหว่างรายการในทุกระดับให้แสดงที่มุมซ้ายด้านล่างของจอภาพเป็นระยะๆ ยกเว้นรายการ “ น ” และ “ ฉ ” ให้แสดงสัญลักษณ์ตลอดเวลาที่เสนอรายการ
- ขนาดในการแสดงสัญลักษณ์ ให้สถานีพิจารณาตามความเหมาะสม

12. ระบบเรตติ้งใหม่มีอะไรเพิ่มเติมจากของเดิมที่มีอยู่

- เพิ่มเติมระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหา ในระบบเรตติ้งที่ปรากฏในปัจจุบันนั้นเป็นการจำแนกเนื้อหารายการตามกลุ่มอายุของผู้ชมเพียงด้านเดียว ยังไม่ได้มีส่วนของการประเมินคุณภาพเนื้อหา รายการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพิจารณาภาพรวมของรายการโทรทัศน์ว่ารายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่เน้นการนำเสนอในประเด็นใดบ้างใน ๖ ประเด็น ดังนั้น ระบบใหม่ จึงเพิ่มเติมระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหาเพิ่มจากระบบการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ

- การปรับเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณา การจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุนั้นยังมีอุปสรรคของความเป็นมาตรฐานของเกณฑ์ในส่วนขอรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาโดยปรับให้มีรายละเอียดที่ชัดเจน เป็นระบบ และครอบคลุมมากขึ้น
- เปลี่ยนสัญลักษณ์ในกลุ่ม ของ ก (ก่อนวัยเรียน) เป็น ป (ปฐมวัย) เพราะในความเป็นจริงแล้ว มนุษย์เรียนรู้ได้ตลอดเวลา การใช้คำว่า ก่อวัยเรียนจึงไม่ถูกต้อง ในต่างประเทศใช้คำว่า pre-school ซึ่งหมายถึง วัยก่อนไปโรงเรียน นั่นคือ ปฐมวัย โดยที่อายุสำหรับรายการในกลุ่มนี้ก็คือ ๓ ปี ถึง ๕ ปี เพราะแรกเกิดถึง ๓ ปีงานวิชาการด้านการแพทย์และพัฒนาการมนุษย์ระบุไม่ว่าไม่ควรดูโทรทัศน์
- ระบบเดิมยังขาดกระบวนการของการมีส่วนร่วมของสังคม การจำแนกเนื้อหาโดยผู้ผลิตและสถานีอาจเกิดความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องอาศัยกระบวนการจัดระดับหลังการออกอากาศจากภาคประชาชน โดยเฉพาะเครือข่ายเด็ก เยาวชนและครอบครัวในการร่วมกำหนดระดับความเหมาะสมของรายการ

13. เรตติ้งโดยสถานี “เรตติ้งก่อนออกอากาศ” ยังมีอยู่และคู่ขนานไปกับเรตติ้งโดยภาคประชาชน “เรตติ้งหลังออกอากาศ”

- ในปัจจุบันการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ โดยการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุถูกจัดทำโดยผู้ผลิตและสถานีโทรทัศน์ ประกอบกับผลการสำรวจของโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ ในช่วงวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๐ ถึง ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่า ในช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. – ๒๐.๐๐ น. ในทุกสถานีโทรทัศน์มีรายการประเภท น (แนะนำ) ร้อยละ ๒๑.๕ ของเวลาในการนำเสนอ โดยที่ไม่มีรายการประเภท ผ (ผู้ใหญ่) อยู่เลย โดยหากนำเกณฑ์ด้าน +๖-๓ มาพิจารณาโดยเครือข่ายเฝ้าระวังสื่ออย่างละเอียดแล้ว ก็จะพบสถานการณ์ว่ารายการประเภท น (แนะนำ) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๓.๑ และมีรายการประเภท จ เพิ่มเป็นร้อยละ ๔.๒
- เช่นเดียวกับช่วงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๐ พบว่า ในช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. – ๒๐.๐๐ น. ในทุกสถานีโทรทัศน์มีรายการประเภท น (แนะนำ) ร้อยละ ๒๑.๘ ของเวลาในการนำเสนอ โดยที่ไม่มีรายการประเภท ผ (ผู้ใหญ่) อยู่เลย เช่นเดียวกัน แต่หากโดยหากนำเกณฑ์ด้าน +๖-๓ มาพิจารณาโดยเครือข่ายเฝ้าระวังสื่ออย่างละเอียดแล้ว ก็จะพบสถานการณ์ว่ารายการประเภท น (แนะนำ) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๒.๓ และมีรายการประเภท จ เพิ่มเป็นร้อยละ ๔.๕
- จะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างระหว่างการพิจารณาระดับความเหมาะสมของผู้ผลิต สถานี ที่เรียกว่า เรตติ้งก่อนออกอากาศ กับ อีกฝั่งหนึ่งก็คือ ภาคประชาชน ภาควิชาการ หรือที่เรียกว่า เรตติ้งหลังออกอากาศ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้มีการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์โดยภาคประชาชน “คู่ขนาน” ไปกับการจัดระดับความเหมาะสมของรายการของสถานีและผู้ผลิต จะเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปรับเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ระหว่างทั้ง ๒ ฝั่ง เข้าหากัน

- ยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชนในรู้เท่าทันระวังสื่อในอีกทางหนึ่งด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ผลิตและสถานียังมีตัวเลขแสดงปริมาณของภาคประชาชนที่เข้ามาร่วมประเมินรายการ นั้นหมายถึง จะมีตัวเลขเชิงสถิติเชิงปริมาณของผู้ชมให้กับรายการนั้น ๆ ด้วย

14. กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กับภารกิจ หลักการประสานเครือข่ายภาคประชาชน

- มติคณะรัฐมนตรีฉบับวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๐ ที่ได้มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการ ร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ในการสร้าง กรรมการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ โดยแบ่งเป็น กรรมการกลาง กรรมการภาค ประชาลังคม และ กรรมการภาคประชาชน
- โดยกลไกของการทำงานก็คือ การเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนทั่วไปร่วมจัดระดับความเหมาะสมของ รายการโทรทัศน์ ผ่านการทำงานของระบบ SMS และ ระบบกระดาศผ่านจากเครือข่ายทั่วประเทศ
- ในกรณีที่มีประเด็นที่เกิดจากการร่วมจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์จากภาคประชาชน ประเด็นนั้น ๆ จะถูกพิจารณาระดับความเหมาะสมโดย เครือข่ายภาคประชาลังคม หรือ เครือข่ายเฝ้า ระวังสื่อที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์
- ท้ายสุด ก็คือ กรรมการกลาง ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ ตัวแทนจากทุกภาคส่วน เพื่อทำหน้าที่ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสื่อโทรทัศน์ในลังคมไทย ว่า มีคุณภาพเนื้อหาแน่นหนักไป ในเรื่องใด การจัดระดับความเหมาะสมของรายการเหมาะสม ถูกต้องเพียงใด กรรมการชุดนี้จึงไม่ได้ ทำหน้าที่แบบ กบว แต่เป็นกรรมการที่จะเข้ามากำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนทิศทางการ รายการโทรทัศน์ไทย ที่สำคัญ คณะกรรมการชุดนี้จะต้องทำงานร่วมกับกองงานคณะกรรมการกิจการ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือ กกช ที่มีอำนาจในการกำกับดูแลสถานีโทรทัศน์ทั้ง ๖ สถานี ภายใต้ว ราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๓๐

15.๑ รายการหลายเรตต์ได้จริงหรือ

- จากการศึกษาการจำแนกเนื้อหารายการตามช่วงอายุของผู้ชมจากประเทศต่าง ๆ ใน ๕ ทวีป กว่า ๑๖ ประเทศ พบว่า การกำหนดระดับรายการแต่ละประเภทเป็นการกำหนดประเด็นหลักของเรื่อง ดังนั้น เนื้อหารายการแต่ละประเภทรันจะต้องสอดคล้องกับประเภทรายการที่ระบุไว้ตอนต้น อีกทั้ง ในทาง สากลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกนั้น มีการกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศของรายการประเภท น และ ฃ อย่างชัดเจนและเป็นระบบ ทั้งหมดเป็นการยืนยันอย่างชัดเจนว่า ในทางสากลนั้น ในรายการใด รายการหนึ่งที่ถูกกำหนดระดับประเภทรายการไว้ที่ประเภทใดแล้ว เนื้อหาในรายการนั้น ๆ จะมีตอนใด ตอนหนึ่งเป็นรายการอีกประเภทหนึ่งดูจะไม่ชอบด้วยเหตุผลของการจัดระดับความเหมาะสมของ รายการโทรทัศน์

16. การจัดเรตต์ทำให้ไม่เกิดความหลากหลายในการรับชมรายการ

- การจัดเรตติ้งไม่เกี่ยวกับความหลากหลายในรายการ แต่เป็นการจัดช่วงเวลาการออกอากาศให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชม และเป็นการสร้างบรรทัดฐานร่วมกันในสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพของรายการ ให้มีความหลากหลายบนฐานความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย จะเห็นได้จากรายการโทรทัศน์ในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีทั้งความหลากหลายและมีคุณภาพสูง
- ในขณะเดียวกัน ด้วยระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหาในกลุ่ม +๖ ซึ่งจะให้เห็นภาพและทิศทางของการพัฒนารายการในประเด็นต่างๆ ทั้ง ๖ เรื่อง จะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนารายการที่มีความหลากหลายมากขึ้น
- อีกทั้ง การจัดช่วงเวลาสำหรับรายการแต่ละประเภทจะทำให้ผู้ผลิตเกิดแรงจูงใจในการคิดค้นรายการในรูปแบบต่างๆ จะทำให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น

17. ความเป็นกลางของกระทรวงวัฒนธรรมในการพิจารณาให้เรตติ้งแก่รายการต่างๆ

- กระทรวงวัฒนธรรมจะรับผิดชอบเฉพาะในส่วนของการประเมินหลังออกอากาศ(Post rate) ซึ่งจะมีกรรมการอันประกอบไปด้วยภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาคประชาสังคม ที่สำคัญการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อเป็นเรื่องของเนื้อหา(Content) ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และมรดกวัฒนธรรมของสังคมไทยซึ่งเป็นเรื่องที่สุดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของกระทรวงวัฒนธรรม
- อย่างไรก็ตาม ประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของสื่อสามารถมีส่วนร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรมในกระบวนการติดตามเฝ้าระวัง ประเมินและสะท้อนความคิดเห็นในการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ต่อสังคมผ่านทางwebsite; www.me.or.th และการส่งข้อความผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่(sms) หมายเลข 4863333

18. ทำไมจึงไม่นำระบบเรตติ้งไปใช้กับระบบบอกรับสมาชิก เช่น UBC หรือ Cable TV ต่างๆ

- ในช่วงเริ่มต้นควรจัดระดับความเหมาะสมกับสถานีโทรทัศน์ทั่วไปก่อน เพราะกระทบกับประชาชนส่วนมากของประเทศ จากการวิจัยพบว่าช่องที่เด็กอายุ 12-14 ดูมากที่สุดคือ ช่อง 7 3 9 5 และ ITV ตามลำดับ
- ในขณะที่ UBC จะมีระบบการจัดการด้านเทคนิค หรือรู้จักกันในชื่อว่า V Chip ซึ่งเป็นระบบที่เครื่องสามารถตั้งค่าหรือกำหนดประเภทรายการให้กับผู้ชมในบ้านได้อยู่แล้ว ดังนั้น ด้วยเหตุผลทางเทคนิคที่ทาง UBC มีเทคโนโลยีรองรับอยู่แล้ว พ่อแม่ผู้ปกครองจึงสามารถตั้งค่าในการกำหนดการรับชมรายการโทรทัศน์ได้อยู่แล้ว
- ดังนั้นการจัดเรตติ้งควรเริ่มจากสถานีโทรทัศน์ทั่วไปก่อน แล้วจึงขยายไปสู่เครือข่ายอื่น ๆ ซึ่งรวมทั้ง UBC และ Cable TV ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

19. เรตติ้งระบบใหม่เป็นการแทรกแซงเสรีภาพของสื่อในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ และรีดลอนเสรีภาพในการรับชมของประชาชน

- เสรีภาพในการนำเสนอ นั้น จะต้องมีการนำเสนออย่างมีความรับผิดชอบโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งการจัดเรตติ้งเป็นมาตรฐานสากลที่ปฏิบัติกันทั่วโลก แม้แต่ในประเทศที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของสื่อและประชาชนอย่าง สหรัฐอเมริกา หรือประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ข้อมูลจากดุสิตโพลยังระบุว่าเด็กอยากจัดผังรายการเองที่สุดในช่วงเวลา 17-18 น. รองลงมาคือ 18-19, 16-17, 19-20, 20-21 น.ตามลำดับ

20. มีรายการที่ไม่ต้องจัดเรตติ้งหรือไม่

- มีรายการอยู่ ๒ ประเภทที่ไม่ต้องจัดเรตติ้ง ก็คือ รายการข่าว และ ถ่ายทอดสดบางประเภท ในทางกลับกันรายการประเภทนี้ไม่ต้องจัดระดับความเหมาะสมของรายการ แต่ให้เน้นจรรยาบรรณของการนำเสนอข่าวมาใช้ประกอบการนำเสนอ
- โดยรายการข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ ในช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. – ๒๒.๐๐ น. การนำเสนอภาพหรือข่าวจะต้องคำนึงถึงความอ่อนไหว สวัสดิภาพ ของเด็ก เยาวชนที่อาจจะกระทบถึงความรู้สึกนึกคิด การสร้างแบบอย่างที่ไม่ถูกต้อง นำไปสู่การชั้่น้ำที่ไม่ถูกต้อง ในกรณีที่เป็นการนำเสนอสถานการณ์ของความจริง เหตุร้ายแรง หายนะ ภัยธรรมชาติ คดีอาชญากรรม ความป่าเถื่อน จะต้องนำเสนอภาพอย่างรับผิดชอบให้อยู่ในกรอบของความสมดุล มีมารยาท คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ สิทธิของผู้กระทำความผิดและผู้เคราะห์ร้าย
- สำหรับในส่วนของการเชิงวิเคราะห์ข่าว จะต้องคำนึงถึงความเป็นกลางไม่ลำเอียง โดยต้องเป็นการนำเสนอที่ไม่เป็นไปในทางยุยงให้เกิดความบาดหมางระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย โดยต้องคำนึงถึงความสงบสุขของสังคมด้วย
- รายการถ่ายทอดสดบางประเภท ได้แก่ งานพระราชพิธี งานประชุมสัมมนาทางวิชาการ กีฬา แต่ในกรณีที่มีการถ่ายทอดสดรายการกีฬาที่มีการโฆษณาสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกรูปแบบ ต้องมีการจำแนกเนื้อหาในกลุ่ม น. และขึ้นสัญลักษณ์ของรายการตลอดระยะเวลาของการออกอากาศ